

Голові разової спеціалізованої вченої
ради в Національному університеті
«Одеська політехніка»
доктору наук з державного
управління, професору
Саханенко С.Є.

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, кандидата наук з державного управління,
доцента **Яценка Володимира Архиповича** на дисертацію **Ломакіна Андрія Михайловича** «Аксіологічні засади організаційно-правового механізму управління сферою охорони здоров'я в Україні», подану до захисту в разову спеціалізовану вчену раду Національного університету «Одеська політехніка» на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

1. Актуальність теми дисертації

Дослідження, присвячене аксіологічним засадам організаційно-правового механізму управління сферою охорони здоров'я, є безперечно актуальним і своєчасним, з огляду на глибокі трансформації, які відбуваються в системі публічного управління в Україні. Становлення нової моделі медичного управління потребує не лише нормативного оновлення та технічної модернізації, а й усвідомлення ціннісного базису, на якому має ґрунтуватися політика в галузі охорони здоров'я.

Зростаюча роль прав людини, етичних стандартів, соціальної справедливості та участі громадян у формуванні державної політики вимагає наукового переосмислення засад публічного адміністрування у цій чутливій сфері. У цьому контексті тема дослідження, обрана Андрієм Ломакіним, повністю відповідає актуальним завданням сучасного українського державотворення, викликам воєнного часу та євроінтеграційним процесам. Актуальність теми посилюється потребою в гуманізації управління, подоланні інституційної фрагментарності та побудові моделі охорони здоров'я, заснованої на засадах гідності, прозорості, солідарності та правової відповідальності.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Дисертаційна робота Ломакіна Андрія Михайловича відзначається високим рівнем методологічної обґрунтованості, структурної послідовності й логічної завершеності. Наукові положення, сформульовані у дослідженні, ґрунтуються на ретельному аналізі нормативно-правових актів, міжнародних документів, доктринальних джерел, а також практики функціонування управлінських інституцій. Автор успішно інтегрує здобутки суміжних наук –

філософії, етики, біоетики, права, адміністративного менеджменту – в єдине міждисциплінарне поле публічного управління у сфері охорони здоров'я.

Дисертант аргументовано доводить, що аксіологічний підхід у публічному адмініструванні є не факультативним елементом, а фундаментальною складовою ефективного, гуманного та правового управління. Автор послідовно розкриває логіку дослідження: від теоретико-методологічного аналізу до практичних пропозицій щодо удосконалення організаційно-правового механізму управління охороною здоров'я. Висновки кожного розділу логічно випливають із викладеного матеріалу, є обґрунтованими, цілісними та такими, що мають прикладну цінність.

Рекомендації, запропоновані в дисертації, відзначаються конкретністю, інноваційністю та реалістичністю впровадження. Зокрема, йдеться про шляхи гармонізації українського законодавства з аксіологічними стандартами Європейського Союзу, запровадження етичної інфраструктури в управлінні, розвиток цифрових інструментів для зворотного зв'язку з пацієнтами, удосконалення механізмів публічної відповідальності.

Таким чином, дисертація демонструє високий рівень наукової культури, комплексність підходу та глибоке розуміння досліджуваної проблематики, що забезпечує переконливу обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій.

3. Наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна дисертації Ломакіна Андрія Михайловича полягає у комплексному обґрунтуванні концепції аксіологічного підходу до організаційно-правового механізму управління сферою охорони здоров'я, яка виводить сучасну науку публічного управління на новий рівень гуманітарного осмислення її предмета. Уперше у вітчизняному науковому дискурсі публічного адміністрування охорона здоров'я розглянута не лише як адміністративна система, а як соціальна сфера, в основі якої лежать цінності людиноцентризму, гідності, солідарності, участі та справедливості.

уперше:

- з'ясовано, що формування аксіологічних засад управління сферою охорони здоров'я в Україні бере початок із поступового усвідомлення суспільством пріоритету людських цінностей у реалізації права на медичну допомогу, що відображено як у трансформації публічного управління, так і в нормативно-правовому полі охорони здоров'я;

– встановлено, що аксіологічні принципи управління охороною здоров'я – гідність, солідарність, рівність, справедливість – виступають не зовнішніми критеріями оцінки, а внутрішнім функціональним ядром публічного управління у цій сфері, що забезпечує її стратегічну орієнтацію на підвищення якості та доступності медичних послуг;

– сформульовано авторське визначення аксіологічного підходу до організаційно-правового механізму управління охороною здоров'я як інтегрованої системи принципів, інструментів і методів правового впливу, що ґрунтуються на домінантах гуманізму, соціальної справедливості, поваги до гідності особи, й спрямовані на гарантування реалізації права на здоров'я;

– обґрунтовано специфічні властивості аксіологічно орієнтованого механізму управління: нормативна визначеність, ціннісно обґрунтована управлінська діяльність, системна координація суб'єктів, прозорість процедур, відкритість для участі громадськості та підзвітність державних рішень;

– аргументовано, що аксіологічна основа публічного управління медичною сферою виступає ключовим чинником збалансованого поєднання соціальних, економічних та етичних інтересів у процесі реалізації політики охорони здоров'я в умовах реформування.

удосконалено:

– розуміння аксіологічних засад як невід'ємного елементу організаційно-правового механізму, що має враховувати як національні конституційно-правові традиції, так і імперативи міжнародного права в галузі прав людини, адаптовані до сучасних викликів охорони здоров'я;

– підходи до імплементації європейських стандартів у національну систему охорони здоров'я через призму аксіологічної адаптації управлінських рішень, що дозволяє зміцнити легітимність нормативної політики та правову сталість інституційної структури.

набуло подальшого розвитку:

– концепція аксіологічного підходу до публічного управління охороною здоров'я, яка базується на принципах гуманізму, гідності, соціальної рівності, солідарності та прозорості як базових детермінант ефективної та легітимної медичної політики;

– обґрунтування значення аксіологічного виміру в контексті європейської інтеграції, що дозволяє не лише узгодити українське законодавство зі стандартами ЄС, а й переорієнтувати зміст управлінської діяльності на реалізацію публічного блага, забезпечення прав і потреб людини.

Одержані результати не лише розширюють наукову базу у сфері публічного управління, а й формують основу для побудови нового підходу до врядування в гуманітарно чутливих сферах, таких як охорона здоров'я, освіта, соціальний захист. Це підтверджує високу інноваційність та оригінальність наукової концепції, запропонованої здобувачем.

4. Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях

Основні результати дисертаційного дослідження автора викладено у 9 наукових працях, з яких 5 опубліковано у фахових виданнях, 1 — у зарубіжному науковому журналі, та 4 — у матеріалах наукової конференції.

Особливої уваги заслуговує тематична різноманітність публікацій, які охоплюють такі ключові напрями: організаційно-правове регулювання в медичній галузі, забезпечення прав людини в умовах реформ, інституційний розвиток медичного управління, цифровізація охорони здоров'я, європейські стандарти в контексті української правової системи, біоетичні засади публічного врядування.

Статті та матеріали конференцій демонструють еволюцію авторської наукової концепції та її практичну апробацію в академічному середовищі. Вони є змістовними, ґрунтовними, формують цілісне уявлення про наукову

позицію здобувача й підтверджують високий рівень реалізації дослідницької стратегії.

Таким чином, рівень та кількість публікацій за темою дисертації повністю відповідають вимогам, встановленим чинним законодавством до наукових робіт на здобуття ступеня доктора філософії, а також свідчать про достатню публічну апробацію та актуальність теми дослідження.

5. Значення роботи для науки, практики та суспільства

Дисертаційне дослідження Ломакіна Андрія Михайловича має вагоме значення на кількох рівнях – науковому, прикладному й суспільному. Насамперед, у науковому вимірі автор запропонував новий концептуальний підхід до осмислення організаційно-правового механізму публічного управління у сфері охорони здоров'я, що відкриває новий напрям досліджень у галузі державного управління, права, біоетики та політики охорони здоров'я. Йдеться про подолання вузько-інструментального трактування управлінських процесів і формування міждисциплінарного, ціннісно орієнтованого бачення публічного врядування.

Окремі положення, висновки, практичні рекомендації, основні результати дисертації використано:

– Медичним центром «Експерт Хелс» (м. Одеса) результати дисертаційного дослідження Ломакіна Андрія Михайловича використано як концептуальну та методичну основу для вдосконалення внутрішніх управлінських процедур, формування політик, орієнтованих на права пацієнтів, а також підвищення якості надання медичних послуг. Висновки враховано під час модернізації локальних регламентів, оптимізації взаємодії з органами державного регулювання та розроблення програм професійного розвитку персоналу медичного закладу.

– Медичним закладом ФОП Григор'єва Вікторія Ігорівна (м. Одеса) результати дисертації Ломакіна А.М. були використані для удосконалення управлінської діяльності, зокрема в частині адаптації внутрішніх процедур до сучасних етичних, правових та професійних стандартів сфери охорони здоров'я. Напрацювання впроваджено під час оновлення регламентів, налагодження комунікації з державними органами та підвищення управлінської спроможності закладу (довідка від 25.04.2025 № 2505).

– У ТОВ «Сімейна клініка психічного здоров'я» Рехаб Фемелі Україна результати дисертаційного дослідження Ломакіна Андрія Михайловича використано як концептуальну та методичну основу для вдосконалення управлінських процедур і політик, орієнтованих на права пацієнтів у сфері надання психіатричної та медико-соціальної допомоги. Напрацювання автора впроваджено під час модернізації внутрішніх регламентів, оптимізації взаємодії з органами державного регулювання та розроблення програм розвитку персоналу. Застосування висновків дисертації сприяло посиленню управлінської ефективності закладу та приведенню його діяльності у відповідність до сучасних професійних стандартів охорони психічного здоров'я

Отже, робота Ломакіна А.М. є важливим внеском у розвиток науки публічного управління, може бути використана в освітньому процесі, практиці нормотворення, підготовці стратегічних документів у сфері охорони здоров'я, а також сприяти утвердженню етичного виміру державної політики в цілому.

6. Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

У результаті вивчення дисертаційного дослідження Ломакіна Андрія Михайловича порушень академічної доброчесності не виявлено. Усі запозичення з наукових джерел належно оформлені з дотриманням вимог академічного цитування, посилання на використані роботи зроблено коректно, плагіат відсутній.

7. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Дисертація Ломакіна Андрія Михайловича справляє враження цілісного, концептуально завершеного і науково обґрунтованого дослідження. Водночас у рамках фахової наукової дискусії доречно висловити деякі зауваження, які мають конструктивний характер і можуть бути використані автором для подальших досліджень.

1. Хоча автор переконливо обґрунтовує необхідність аксіологічного переосмислення управління сферою охорони здоров'я, у роботі дещо узагальнено подано прикладні механізми впровадження аксіологічних принципів на рівні закладів охорони здоров'я. Доцільно було б більш детально розкрити, як саме реалізуються такі інструменти, як етичні кодекси, механізми участі пацієнтів, внутрішні політики прозорості тощо.

2. У дисертації недостатньо уваги приділено формуванню аксіологічної компетентності управлінців як передумові практичної реалізації запропонованої концепції. Важливо було б доповнити дослідження елементами, що стосуються аксіологічної підготовки державних службовців у системі професійної освіти, а також методів оцінювання ціннісної орієнтації в адміністративній діяльності.

3. Автор слушно звертається до цифрового виміру трансформації публічного управління в медичній сфері, однак не в повному обсязі розглянуто новітні ризики, пов'язані з алгоритмічною етикою, доступом до цифрових послуг для вразливих груп населення, а також загрозами кібербезпеки у сфері медичних даних.

Зазначені зауваження не є принциповими, не знижують загального позитивного враження від дисертації, а навпаки, підкреслюють складність і актуальність обраної тематики, відкриваючи простір для подальших міждисциплінарних досліджень.

8. Загальний висновок про відповідність роботи встановленим вимогам

Дисертаційна робота Ломакіна Андрія Михайловича на тему «Аксіологічні засади організаційно-правового механізму управління сферою охорони здоров'я в Україні» є самостійним завершеним науковим дослідженням, яке вирізняється високим рівнем теоретичної глибини, методологічної обґрунтованості та практичної цінності. У роботі запропоновано інноваційне бачення гуманізації публічного управління через

інтеграцію аксіологічного підходу в управлінські механізми у сфері охорони здоров'я.

Наукові положення, висновки та рекомендації, викладені у дисертації, мають належну аргументацію, апробовані у наукових публікаціях і відповідають вимогам до кваліфікаційних праць на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Тема дослідження є актуальною, новизна – переконливою, практична значущість – підтвердженою.

Дисертація відповідає вимогам до кваліфікаційних наукових робіт, передбаченим Порядком присудження наукових ступенів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (в редакції постанови КМУ від 12.01.2022 № 44), а її автор – Ломакін Андрій Михайлович – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент:

Яценко Володимир Архипович

кандидат наук з державного управління,

Національний університет «Одеська політехніка»